
Εισαγωγή

...Αφού πήραμε τη βίβα, φύγαμε από την εν λόγω Υπηρεσία για να επιστρέψουμε στο σπίτι.

Τη στιγμή που ήμασταν έτοιμοι να βάλουμε το πόδι μας στο πεζοδρόμιο, σταμάτησαν δύο αυτοκίνητα μπροστά μας. Δύο γεροδεμένοι άντρες άνοιξαν τις πόρτες των αυτοκινήτων, πήδησαν έξω, ήρθαν κοντά μας και ζήτησαν τα διαβατήριά μας. Αφού έριξαν μια φευγαλέα ματιά στα διαβατήρια, δυο άρπαξαν τον πατέρα μου και τον έσπρωξαν στο ένα αυτοκίνητο και άλλοι δυο έκαναν το ίδιο και με μένα.

Μετά, το αυτοκίνητο έφυγε προς άγνωστη κατεύθυνση. Κανένας από τους απαγωγείς δεν ήθελε να πει πού με πήγαιναν. Οι περιοχές που περνούσαμε ήταν εντελώς άγνωστες για μένα. Κάποια στιγμή, το αυτοκίνητο σταμάτησε μπροστά σε μια σιδερένια πύλη. Ένας από τους φρουρούς πήδησε έξω και πάτησε ένα κουμπί που ήταν στον τοίχο δίπλα από τη σιδερένια πύλη. Η πόρτα άνοιξε αμέσως και με το που μπήκε στην αυλή το αυτοκίνητο, δυο άντρες με άρπαξαν και με έσυραν έξω. Στη συνέχεια με πέταξαν μέσα σε έναν τεράστιο χώρο. Η βίαιη αυτή μεταχείριση είχε ως αποτέλεσμα να χάσω την ισορροπία μου και να σωριαστώ στο δάπεδο. Εκεί η «υποδοχή» έγινε από έναν καλοθρεμμένο ένστολο, που για «καλωσόρισμα» μου έδωσε μερικές κλοτσιές και τη διαταγή «σηκωθείτε!»

Αφού σηκώθηκα, έδωσε τη δεύτερη διαταγή: «Ξεντυθείτε και ρίξτε τα ρούχα σας επάνω στο κάθισμα που είναι δίπλα σας. Πάρτε τα ρούχα που είναι στο άλλο κάθισμα και φορέστε τα». Μετά την εκτέλεση και αυτής της διαταγής οδηγήθηκα σ' ένα είδος φωτογραφείου, όπου στη μέση στεκόταν ένα κάθισμα και ένα μακρύ κοντάρι στηριγμένο στον τοίχο.

Αφού ο καλοθρεμμένος ένστολος πήρε το μακρύ κοντάρι στο χέρι, κραύγασε: «Πάρτε θέση στο κάθισμα». Υπάκουσα στην εντολή και ο καλοθρεμμένος ένστολος άρχισε να χειρίζεται το μακρύ κοντάρι με το

οποίο μετακινούσε το κάθισμα δεξιά και αριστερά. Σε κάθε κίνηση τραβούσε και μια φωτογραφία.

Αφού τελείωσε και αυτή η ταλαιπωρία, με παρέλαβε ένας άλλος ένστολος, ο οποίος με διέταξε να τον ακολουθήσω. Δίχως αντίρρηση τον ακολουθούσα, όπως ακολουθεί ένα σκυλί το αφεντικό του. Κάποτε, όπως φάνηκε, φτάσαμε στον προορισμό μας. Γιατί ο ένστολος διέταξε «Αλτ». Μετά το «Αλτ», χτύπησε μια πόρτα. Η πόρτα άνοιξε αμέσως και φάνηκε κάποιος με πολιτικά που διέταξε: «Περάστε μέσα».

Όταν μπήκα μέσα, διαπίστωσα ότι εκεί βρίσκονταν και δυο άλλοι χωρίς στολή που με «καλωσόρισαν» με έναν ειρωνικό τόνο. Ο ένας από τους δύο συστήθηκε ως Αντισυνταγματάρχης της Κρατικής Ασφάλειας. Στη συνέχεια σύστησε και τους συντρόφους του: Αυτόν με τη μικρότερη κοιλιά από τη δική του ως Ταγματάρχη και τον άλλον, με την ακόμα μικρότερη κοιλιά, ο οποίος με «υποδέχθηκε» ως Υπολοχαγό της Κρατικής Ασφάλειας, της γνωστής Στάζι. Όπως φαινόταν, οι διαστάσεις της κοιλιάς ήταν δείγμα του βαθμού που έφερε το εκάστοτε μέλος της Στάζι.

Μόλις τελείωσε ο Αντισυνταγματάρχης την παρουσίαση, έθεσε την ερώτηση: «Γνωρίζετε πού βρίσκεστε και για ποιον λόγο βρίσκεστε εδώ;» Η απάντηση ήταν: «Ούτε γνωρίζω πού βρίσκομαι ούτε και για ποιον λόγο βρίσκομαι εδώ». Ακούγοντας ο κοιλαράς τα λόγια αυτά παρατήρησε: «Μην μας λέτε παραμύθια! Γνωρίζετε πολύ καλά πού βρίσκεστε και γιατί βρίσκεστε εδώ. Ξέρετε, όπως κι εμείς, τον λόγο για τον οποίον έχετε συλληφθεί. Ο λόγος αυτός φέρει το όνομα “κατασκοπία” εναντίον της χώρας μας. Έγκλημα το οποίο διαπράξατε ως πράκτορας των Δυτικών Κατασκοπικών Υπηρεσιών. Τόσο το Υπουργείο Κρατικής Ασφάλειας όσο και εμείς ως Διωκτική Υπηρεσία γνωρίζουμε πολύ καλά, σε ό,τι αφορά το άτομό σας, ότι πρόκειται για έναν πολύ επικίνδυνο και επιθετικό πράκτορα. Η ζημία δε που έχει προκληθεί εξαιτίας των ενεργειών σας εις βάρος της πατρίδας μας είναι τεράστια. Για τον λόγο αυτόν σας συνιστούμε, όσο είναι νωρίς ακόμα, να μας πείτε όλα όσα κάνατε εναντίον του κράτους μας και για ποιους το κάνατε αυτό».

Ακούγοντας τα λόγια του κοιλαρά Αντισυνταγματάρχη σκέφτηκα για μια στιγμή: «Η πρόκειται για κάποιο μπέρδεμα ή πρόκειται για εκ-

φοβισμό, με απώτερο σκοπό την ηθική ικανοποίηση ορισμένων μελών των ονομαζόμενων “Ελληνικών Δημοκρατικών Παρατάξεων”, οι οποίες δρουν στο Δυτικό Βερολίνο και δεν παύουν να με συκοφαντούν και να με προσβάλλουν ως “φασίστα”».

Η μακρά νύχτα μου στα μπουντρούμια της διαβόητης Στάζι μόλις είχε ξεκινήσει...

***

Το πώς έγινε εκείνη την Τετάρτη, 15 Μαΐου 1970, να πέσουμε πατέρας και γιος στα πλοκάμια του τέρατος, που έφερε το όνομα Στάζι, ολογράφως «Σταατζιχερχάιτ» (Staatssicherheit), στα Ελληνικά «Κρατική Ασφάλεια», και να υποστούμε στο κολαστήριό της, το Χοενσενχάουζεν (Hohenschönhausen), ο μεν πατέρας μου επί 5 μήνες και εγώ επί 27 μήνες και 11 μέρες, τα πιο απάνθρωπα βασανιστήρια, είναι ένα εύλογο ερώτημα. Επειδή, όμως, η απάντηση είναι πολύπλοκη, θα προσπαθήσω στη συνέχεια να περιγράψω εν συντομία τα αίτια που με οδήγησαν σε αυτή την τραγωδία.

Η ιστορία έχει ως εξής: Τον Μάιο του 1966, ολοκλήρωσα το σεμινάριο εκπαίδευσης Κοινωνικών Λειτουργών για την Κοινωνική Μέριμνα των Ελλήνων, στο οποίο με τη βοήθεια του πατρός Τηλέμαχου Μαργαρίτη, τον οποίον δεν θα παύσω να ευγνωμονώ, είχα λάβει μέρος.

Το σεμινάριο αυτό είχε οργανώσει το Διακονικό Έργο της Ευαγγελικής Εκκλησίας Ρηνανίας-Βεστφαλίας. Μετά το πέρας του σεμιναρίου και την επιτυχία στις απολυτήριες εξετάσεις, με τη μεσολάβηση του προϊσταμένου του Διακονικού Έργου της Ευαγγελικής Εκκλησίας Ντίσελντορφ, κ. Χάρντερ, διορίστηκα ως Κοινωνικός Λειτουργός στο Διακονικό Έργο της Ευαγγελικής Εκκλησίας στο τότε Δυτικό Βερολίνο, στο οποίο την εποχή εκείνη ζούσαν και εργαζόνταν στις επιχειρήσεις περίπου 3.200 Έλληνες. Και έτσι την 1η Ιουλίου 1966 βρέθηκα στο Δυτικό Βερολίνο.

Η εγκαρδιότητα των συνεργατών του Διακονικού Έργου της Ευαγγελικής Εκκλησίας και η ιδιαίτερη συμπάθεια του προϊσταμένου Έντγκαρντ Ρίμπε, βοήθησαν ώστε γρήγορα να αποκτήσω την εμπιστοσύνη που ήταν απαραίτητη στην τελείως νέα, για μένα, μορφή εργασίας. Με πρωτοβουλία του κ. Ρίμπε έλαβε χώρα μια σειρά επισκέψεων στις γερ-

μανικές και τις ελληνικές υπηρεσίες, με απώτερο σκοπό την παρουσίασή μου ως Κοινωνικού Λειτουργού και την ενημέρωση γύρω από το αντικείμενο της Κοινωνικής Μέριμνας των Ελλήνων.

Η επίσκεψη στην Ελληνική Στρατιωτική Αποστολή στο Δυτικό Βερολίνο έκλεισε τον κύκλο της παρουσίασης της έναρξης της Κοινωνικής Μέριμνας των Ελλήνων που ζούσαν και εργάζονταν εκεί. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, διέκοψε ο πρόξενος Κοσμαδόπουλος και απευθυνόμενος προς τον κύριο Ρίμπε είπε:

«Κύριε Ρίμπε! Η υπηρεσία μας αντιμετωπίζει ένα πολύ βασικό πρόβλημα, το οποίο αδυνατεί να επιλύσει. Το πρόβλημα αυτό φέρει το όνομα Ανατολικό Βερολίνο. Γιατί πολλοί συμπατριώτες μας προτιμούν ευχαρίστως να περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους εκεί. Και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι εκεί μπορούν και φθηνά να διασκεδάσουν και πολύ εύκολα να βρουν μια φιλενάδα για να περάσουν τον καιρό τους. Μερικοί από αυτούς, για πολλούς και ποικίλους λόγους πέφτουν σε παραπτώματα, τα οποία στην πλειονότητά τους οδηγούν στη σύλληψή τους. Όταν παρουσιάζεται κάτι τέτοιο, απευθύνονται οι συγγενείς του άτυχου, ο οποίος έπεσε στα πλοκάμια της Στάζι, σε μας με την παράκληση να βοηθήσουμε να βρεθεί ο αγνοούμενος συγγενής τους που δεν επέστρεψε από την επίσκεψή του στο Ανατολικό Βερολίνο. Ούτε εμείς ως υπηρεσία, αλλά ούτε και η Εκκλησία μας, είμαστε σε θέση να φανούμε χρήσιμοι στον συμπατριώτη που ζητά την συμπαράστασή μας. Αυτό συμβαίνει επειδή η πατρίδα μας δεν έχει διπλωματικές σχέσεις με την Ανατολική Γερμανία. Και έτσι είμαστε καταδικασμένοι σε απραξία. Για τον λόγο αυτόν, απευθυνόμαστε σε σας, τον αντιπρόσωπο του Διακονικού Έργου της Ευαγγελικής Εκκλησίας, με την παράκληση να βοηθήσετε στην επίλυση του βασικού αυτού προβλήματος. Να εξετάσετε τη δυνατότητα εάν και κατά πόσον στον Έλληνα συνεργάτη σας, στον οποίο έχει ανατεθεί η Κοινωνική Μέριμνα των συμπατριωτών μας, θα ήταν δυνατόν να ανατεθεί, στο πλαίσιο των καθηκόντων του, και η ενασχόλησή του με τα εν λόγω προβλήματα. Εάν μπορείτε να εκπληρώσετε αυτή την επιθυμία μας, θα σας είμαι ευγνώμων. Όχι μόνον εγώ, αλλά και οι συγγενείς των άτυχων».

Χωρίς την παραμικρή σκέψη για τον υπολογισμό των κινδύνων που θα μπορούσαν να προκύψουν εξαιτίας των επισκέψεων στο Ανατολικό Βερολίνο από την ενασχόληση με τα προβλήματα αυτά, ο προϊστάμενός μου, κ. Ρίμπε, δήλωσε στον πρόξενο Κοσμαδόπουλο πως δεν βλέπει κανένα κώλυμα, τονίζοντας πως δεν πιστεύει ότι θα υπάρξει κάποια αντίρρηση από το Προεδρείο του Διακονικού Έργου της Ευαγγελικής Εκκλησίας. Έτσι θεσπίσθηκε η επίσκεψη στο Ανατολικό Βερολίνο.

Κάθε φορά που ερχόταν από την Ελληνική Στρατιωτική Αποστολή πληροφορία ότι «ο τάδε Έλληνας δεν επέστρεψε από την επίσκεψή του στο Ανατολικό Βερολίνο», προσπαθούσαμε να μάθουμε τι μπορεί να έχει συμβεί. Η δυνατότητα υπήρχε! Γιατί το Διακονικό Έργο της Ευαγγελικής Εκκλησίας, για την καλύτερη εξυπηρέτηση του Γερμανού Πολίτη στην αντιμετώπιση προβλημάτων που έπρεπε να ρυθμιστούν στο Ανατολικό Βερολίνο, είχε συμβληθεί με το Δικηγορικό Γραφείο φον Βέντελ που αναλάμβανε τη νομική μέριμνα και για τον άτυχο που έπεφτε στα πλοκάμια του τέρατος της Στάζι. Επειδή, όμως, το συγκεκριμένο Δικηγορικό Γραφείο δεν είχε το δικαίωμα, θέματα νομικής φύσης που λάμβαναν χώρα στην Ανατολική Γερμανία να τα αντιπροσωπεύσει άμεσα, συνεργαζόταν με το Δικηγορικό Γραφείο του δρ. Βόλφγκανγκ Φόγκελ, που είχε έδρα το Ανατολικό Βερολίνο. Αυτό το δικηγορικό γραφείο ήταν το μόνο που ήταν εξουσιοδοτημένο να αναλαμβάνει υποθέσεις πάσης φύσεως που αφορούσαν πολίτες του Δυτικού Κόσμου.

Κάθε φορά, λοιπόν, που η υπηρεσία έπαιρνε την πληροφορία ότι ένας Έλληνας δεν επέστρεψε από την επίσκεψή του στο Ανατολικό Βερολίνο ή από τη διαδρομή του μέσω της Ανατολικής Γερμανίας (ΛΔΓ) δεν έφτασε στον προορισμό του, χωρίς καθυστέρηση επισκεπτόμουν τον δρ. Βόλφγκανγκ Φόγκελ για να του αναφέρω το πρόβλημα που παρουσιαζόταν.

Ο κύριος Φόγκελ συνήθιζε σε κάθε περίπτωση να λέει: «Κύριε Μπακαλιέ, εάν ο συμπατριώτης σας, τον οποίον μου αναφέρατε, όντως έχει συλληφθεί από τα Όργανα Ασφαλείας μας, θα το μάθω σύντομα και θα σας ενημερώσω». Και κρατούσε την υπόσχεσή του. Μέσα σε δυο εβδομάδες μας ενημέρωνε πού βρισκόταν ο άτυχος. Και έτσι απελευθερώνονταν οι συγγενείς από την αγωνία και την αβεβαιότητα. Και εάν το επι-

θυμούσαν, μπορούσαν με τη βοήθεια του δικηγόρου Φόγκελ να επισκεφθούν τον άνθρωπό τους.

Σε αυτό το πλαίσιο, το φθινόπωρο του 1966 επισκέφθηκε το Γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας ένας αντιπρόσωπος του Συνδέσμου Εργοδοτών Βερολίνου με ένα συγκεκριμένο πρόβλημα, το οποίο είχε ως εξής: «Πολλές φορές από το Ελληνικό Δυναμικό το οποίο απασχολούμε, παίρνει ο εργαζόμενος ένα τηλεγράφημα από την Ελλάδα με το εξής περιεχόμενο: “Έλα όσο το δυνατόν γρηγορότερα στην Ελλάδα, γιατί προέκυψε ένα σοβαρό πρόβλημα”. Επειδή εμείς ως εργοδότες δεν μπορούμε να εξετάσουμε εάν και κατά πόσο αληθεύει το περιεχόμενο του τηλεγραφήματος, είμαστε αναγκασμένοι να επιτρέψουμε στον εργαζόμενο να φύγει για την Ελλάδα. Αλλά για να ταξιδέψει μέσω της Ανατολικής Γερμανίας και να πάρει από το Μόναχο το τρένο, πρέπει πρώτα να πάει στο Ανατολικό Βερολίνο για να πάρει την απαραίτητη για το ταξίδι του βίζα. Αυτό σημαίνει να κλείσει η μηχανή για μια ολόκληρη μέρα, με αποτέλεσμα να καθυστερήσει η παραγωγή. Όχι μόνον αυτό! Πολλοί από τους Έλληνες εργαζόμενους, επειδή δεν κατέχουν τη γερμανική γλώσσα, αδυνατούν να συμπληρώσουν τα απαραίτητα έντυπα για την έκδοση της βίζας. Γι’ αυτό είναι αναγκασμένοι να ψάξουν και να βρουν κάποιον συμπατριώτη τους, ο οποίος θα μπορούσε να βοηθήσει στη συμπλήρωση των εν λόγω εγγράφων. Αυτό, όμως, εξαρτάται από την τύχη. Η δυσκολία αυτή έχει τις περισσότερες φορές ως αποτέλεσμα ο ενδιαφερόμενος να επιστρέφει από το Ανατολικό Βερολίνο άπρακτος και απογοητευμένος. Για την καλύτερη, λοιπόν, εξυπηρέτηση του ενδιαφερομένου, θέλω να σας παρακαλέσω, στο όνομα όλων των μελών του Συνδέσμου μας, να βοηθήσετε στην επίλυση αυτού του βασικού προβλήματος. Αυτό σας είναι δυνατό. Γιατί έχετε έναν Έλληνα συνεργάτη, ο οποίος μπορεί να απαλλάξει τους συμπατριώτες του από την ταλαιπωρία και μας από τη δυσκολία που αντιμετωπίζουμε».

Το Γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας των Ελλήνων έδειξε κατανόηση για το πρόβλημα και υποσχέθηκε στον αντιπρόσωπο του Συνδέσμου Εργοδοτών ότι θα βοηθήσει στην επίλυση του εν λόγω προβλήματος. Η λύση που δόθηκε στο πρόβλημα είχε ως εξής: Κάθε φορά που παρουσιάζοταν μια έκτακτη ανάγκη, επισκεπτόμουν το εργοστάσιο όπου δού-

Λευε ο συμπατριώτης, έπαιρνα το διαβατήριό του και επισκεπτόμουν την αρμόδια για την έκδοση βίζας Υπηρεσία Εξωτερικών Υποθέσεων στο Ανατολικό Βερολίνο. Εκεί υπέβαλα στο όνομα του ενδιαφερόμενου την αίτηση για την έκδοση της βίζας.

Η προσφορά βοήθειας αυτής της μορφής κράτησε μέχρι τις 15 Μαΐου του 1970. Γιατί η ειμαρμένη μου επιφύλασσε κάτι άλλο. Το μαρτύριο στα «κάτεργα» της Στάζι!